

ऊर्जा बचतीवरील सूचना

गृह उपकरणे आणि विद्युत सुरक्षितते बाबत

देशातील एकूण ऊर्जा वापराच्या ३०% भाग घरगुती क्षेत्रामध्ये आहे. काही सोप्या उपाय योजना अवलंबून ऊर्जा वाचवण्यासाठी खुप संधी आहेत.

ही माहिती मार्गदर्शक आहे. जी गृह उपकरणे ऊर्जा वाचवण्यासाठी सुलभ, व्यावहारिक उपाय देते कृपया, ऊर्जा आणि पैशाची बचत करणाऱ्या मौल्यवान सूचना वाचण्यासाठी काही क्षण द्या आणि शेवटी आपल्या नैसर्गिक संसाधनांचे संरक्षण करण्यास मदत करा.

कोणती गॅझेट किती वीज वापरते हे जाणून घेणे उपयुक्त ठरेल. घरगुती उपकरणांचा काटकसरीने केलेला वापर विजेचा बिले कमी करण्यास मदत करतात.

खालील सारणी सामान्यतः घरी वापरल्या जाणाऱ्या विविध उपकरणांची ऊर्जा वापर दर्शवते :

उपकरणे	गुणोत्तर (वाट्स)	वापर तास / दिवस	युनिट्स / माहिना
तपदायक बल्ब	४० / ६०	६ / ६	७ / ११
फ्लोरोसेंट ट्यूब प्रकाश	४०	१०	१२
रात्रीचा दीवा	१५	१०	४.५
मच्छर प्रतिरोधक	५	१०	१.५
पंखा	६०	१५	२७
वायु कूलर्स	१७५	८	४२
एअर कंडिशनर्स	१५००	६	२७०
रेफ्रिजरेटर	२२५	१५	१०१
मिक्सर / ब्लेंडर	४५०	१	१३.५
टोस्टर	८००	०.५	१२
गरम प्लेट	१५००	०.५	२२.५
ओव्हन	१०००	१	३०
इलेक्ट्रिक केटल	१५००	१	४५
इस्त्री	१५००	१	४५
वॉटर हीटर—झटपट टाइप (१—२ लिटर क्षमता)	३०००	१	९०
वॉटर हीटर—स्टोरेज टाइप (१०—१२ लिटर क्षमतेची)	२०००	१	६०
ईर्मशन रॉड	१०००	१	३०
व्हॅक्यूम क्लिनर	७००	०.५	११
वॉशिंग मशीन	३००	१	९
पाण्याचा पंप	७५०	१	२२.५
दूरदर्शन संच	१००	१०	३०
ऑडिओ सिस्टम	५०	२	३

- निवासस्थानांसाठी विद्युत सुरक्षितता सल्ला
- **विद्युत धोका**
- **शॉक**
 - इलक्टिक शॉकमुळे अनैच्छिक पकड होते ज्यामुळे संपर्काची कालावधी लांबतो.
 - संपर्क कालावधी जेवढा अधिक तेवढा अधिक नुकसान कालावधी
 - हृदयातून विद्युत पुरवठा गेल्यास मेंदूचा रक्तपुरवठा थांबवतो परिणामी चेतना नष्ट होते आणि श्वास थांबतो.
 - जेव्हा उंच जागेवर उभ्या असलेल्या व्यक्तीला विद्युत शॉक लागतो तेव्हा ती व्यक्ती पडण्याची शक्यता असते विद्युत शॉकची वैयक्तिक संवेदनशीलता व्यक्ती नुसार भिन्न असते.
 -
- **भाजणे**
 - जेव्हा एखादी विद्युत ठिणगी उडते आणि जर एखादया शरीराचा एखादा भाग ठिणगी मधील अंतरामध्ये आला तर तो भाग भाजू शकतो.
 - शॉर्ट सर्किटमुळे देखील एखादा शरीराचा भाग भाजू शकतो कारण शॉर्ट सर्किट मुळे विद्युत आग निर्माण होऊ शकते.
- **प्रतिबंधात्मक उपाय योजना**
 - **आपल्या विद्युतीय दुरुस्तीसाठी केवळ पात्र व्यक्तीला परवानगी देणे.**
 - सक्षम वीजतंत्रीद्वारे वारंवार कालांतराने आपल्या विद्युत उपकरणांची देखभाल करणे.
 - शॉर्ट सर्किट किंवा आगीच्या बाबतीत मुख्य प्रवाह ताबडतोब बंद करणे तसेच आणिबणीच्या परस्थितीमध्ये विद्युत पुरवठ्याचा मुख्य स्रोत त्वरित बंद करण्यासाठी सुलभ प्रवेश असेल या बाबतची खात्री करणे.
 - आपली विस्तरित कॉर्ड कापलेली अयोग्य आवरण मुक्त किंवा जोडण्या पासून मूक्त असल्याचे सुनिश्चित करणे.
 - आपल्या प्लगचे पिन घट्ट असणे आणि सैल नसल्याचे सुनिश्चित करणे.
 - योग्य विद्यमान दर्जाचे स्विच वापरणे आणि प्राधान्याने स्वीच चालू/बंद स्थिती दर्शविणाऱ्या दर्शकासह असावेत.
 - ३ पिन प्लगसह असलेली उपकरणे वापरणे आणि त्यांना ३ पिन सॉकेटमध्ये कनेक्ट करणे विद्युत उपकरणावर जास्तभार देऊनये किंवा अतिरीक भाराच्या उपकरणासाठी विस्तरित कॉर्ड वापरणे.
 - वपरात नसताना विद्युत उपकरण बंद ठेवणे.
 - इमारती/घरासाठी योग्य भूसंपर्कनाची व्यवस्था करणे.

उर्जा बचती करीता काही महत्वाच्या सूचना

काही सोप्या उपाययोजना अमलात आणून आपण सर्वजण वीज कपात टाळू शकतो.

परंतु, ह्या सर्व उपाययोजनांची यादी करण्यापूर्वी आपण स्वतःला विचारुया की, माझ्या महान शहराच्या भविष्यासाठी मी माझा वाटा उचलण्यास आणि काहीतरी चांगले करण्यास मी तयार आहे का? मला असे वाटते की, आपल्या सर्वांनाच ह्याचे उत्तर माहित आहे.

सकाळी 10 ते रात्री 8 ह्या कमाल वीज वापरावयाच्या कालावधीत वीजेचा वापर टाळा.

सदर कमाल वीज मागणीच्या वेळी वीजेच्या मागणीमध्ये वाढ करण्याचे टाळा.

सदर कालावधीच्या आधी अथवा नंतर आपल्या नेहमीच्या उपयोगातील विद्युत साधनांचा उपयोग करावा.

जास्त गैरसोय न होता, आपण कपडे धुण्याचे मशीन, गीझर्स, इस्त्री, इमारती मधील पाण्याचे पंप ह्यांचा उपयोगात आणण्याची वेळ बदलू शकतो.

वातानुकूलित यंत्रे 26 C वर ठेवावीत.

प्रत्येक वेळी एक जास्त वातानुकूलित यंत्र सुरु करण्यात येते आणि प्रत्येक वेळी एक जास्त प्रमाणात तापमान कमी करण्यात येते, त्यामुळे पध्दतीवर मोठ्या प्रमाणात भार वाढतो.

आपण सर्वजण विनाव्यत्यय वीज पुरवठ्याकरिता काम करीत आहोत. आपण जर 'खुप थंडगार' हा विचार सोडून 'योग्य थंड' म्हणजे 26 C वर आपले वातानुकूलित यंत्र ह्या उन्हाळ्यात ठेवले तर ते चांगले सुखद, आरामदायक ठरेल.

प्लगचा पॉइन्ट जेथे आहे तेथून बटन बंद करा :-

आपण प्लग पॉइन्टच्या येथून एखादया विद्युत उपकरणाचे बटण सुरु करतो आणि सदर उपकरणाचा वापर झाल्यानंतर ते उपकरण रिमोटने बंद करतो, त्यानंतर सुध्दा स्टँड-बाय मोड मध्ये विद्युत उर्जा वापरली जाते.

आणि सदर वापरली जाणारी विद्युत उर्जा ही थोड्याप्रमाणात नसते, तर ही छोट्या प्रमाणात खर्च होणारी उर्जा ही विश्वास ठेवता येणार नाही एवढ्या शहराच्या विद्युत उर्जेच्या 5 टक्के खर्च होणा-या उर्जेएवढी असते.

सदर मोठ्या प्रमाणात उर्जा खर्च होणे म्हणजे निव्वळ विद्युत उर्जेचा अपव्यय आहे हे तुम्ही सुध्दा मान्य कराल.

म्हणून, प्रत्येक वेळी, वापर केल्यानंतर तुमचे वातानुकूलित यंत्र, टीव्ही संच, कपड्याचे धुलाई मशीन, माईक्रोव्हेवज, गीझर्स आणि मोबाईल चार्जर्स बंद करतांना प्लग पॉइंट येथून बंद करा.

प्रकाश :-

आवश्यकता नसल्यास दिवे आणि पंखे बंद करा.

ट्युबलाईटस आणि सीएफएल (कॉम्पॅक्ट फ्लोरोसेंट दिवे) ने बदली करा.

इलेक्ट्रॉनिक चोक्स आणि नियामक वापरून नैसर्गिक प्रकाशाचा वापर करा.

मॉल, मल्टीप्लेक्स आणि हॉटेल्समध्ये दिव्यांचा वापर करा.

वापराम नसतांना दिवे बंद करा.

फ्ल्युक्या रंगाचे, सैल शिवलेले खिडक्यांचे पडदे ज्यामधून दिवसाचा उजेड खोलीस प्राप्त होईल असे पडदे वापरून दिवसाच्या उजेडाचा फायदा घ्या. खोलीस फिके रंग वापरून सजवा ज्यामुळे सुध्दा दिवसाचा उजेड प्रवर्तित होईल.

प्रकाश राखण्यासाठी डी-डस्ट (लाईटींग फिक्चर्स उपयोगात आणा.)

काम आहे तेथेच उजेड ठेवा, संपूर्ण खोली प्रकाशमय करण्याऐवजी जेथे आवश्यकता आहे तेथेच प्रकाश ठेवा.

कॉम्पॅक्ट फ्लोरोसेंट बल्ब हे तापदायक बल्ब पेक्षा चार पट जास्त उर्जा कार्यक्षम असतात आणि तसाच प्रकाश देतात.

पारंपारिक तांब्याच्या चोकच्या ऐवजी इलेक्ट्रॉनिक चोकचा वापर करा.

इलेक्ट्रिक इस्त्री :-

स्वयंचलीत तापमान कटऑफ असलेल्या इस्त्रीची निवड करा.

इस्त्रीसाठी योग्य नियामक स्थितिचा उपयोग करा.

इस्त्री करताना कपडयांवर जास्त पाणी घालू नका.

ओल्या कपडयांना इस्त्री करू नका.

पंखे:-

सिलिंग फॅन करीता कनव्हेंशनल रेग्युलेटर ऐवजी इलेक्ट्रॉनिक रेग्युलेटरचा वापर करा.

छतावरील पंख्यापेक्षा उच्च उंचीवर एक्झॉस्ट पंखे स्थापित करा.

रेफ्रीजरेटर :-

वारंवार रेफ्रीजरेटरचे दार उघडू नका.

थर्मोस्टॅट मध्यम शीतकरण स्थितीमध्ये सेट करा.

भितीपासून पुरेशी जागा ठेवा.

रेफ्रीजरेटर ओव्हरलोड करू नका.

आपले रेफ्रीजरेटर नियमितपणे डिफ्रॉस्ट करा.

मॅन्युअल डिफ्रॉस्ट रेफ्रीजरेटर्स आणि फ्रिझर्स नियमितपणे डिफ्रॉस्ट करा. जमा झालेल्या बर्फामुळे मोटर चालू ठेवण्यासाठी लागणारी उर्जा जास्त प्रमाणात खर्च होते.

तुमच्या रेफ्रीजरेटर आणि भिती मध्ये पुरेशी जागा ठेवा त्यामुळे रेफ्रीजरेटर भोवती हवा खेळती राहिल.

तुमचे रेफ्रीजरेटर् अथवा फ्रिझर खूप थंड ठेवू नका.

तुमच्या रेफ्रिजरेटरचे दरवाजे सील एअरटाईट असल्याचे सुनिश्चित करा.

रेफ्रिजरेटरमध्ये द्रव पदार्थावर झाकण ठेवा आणि अन्नपदार्थ वेष्टनांत ठेवा, वेष्टनात न ठेवलेल्या पदार्थावर ओलावा तयार होतो त्यामुळे कॉम्प्रेसरचे काम कठीण होते.

वारंवार रेफ्रीजरेटरचे दार उघडू नका.

आवश्यक असेल त्या पेक्षा जास्त वेळ फ्रिजचे दरवाजे उघडे ठेवू नका त्यामुळे थंड हवा बाहेर निघून जाईल.

नेहमी उपयोगात येणा-या बाबी साठविण्यासाठी बारीक कप्यांचा उपयोग करा.

फ्रिजमध्ये गरम आणि कढत अन्न पदार्थ ठेवण्याचे टाळा.